בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום **ב'**, **י"ז** ב**שבט** תשס"ג (**20** ב**ינואר**)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

על תנועת ההשכלה [המשך מאתמול]:
"היֵה יהודי בביתך ואדם בצאתך" ... "המשכילים" קיוו שבדרך זו עתידים היהודים להתקבל לחברה האזרחית בארצות מושבותיהם. את עיקר תקוותם תלו בהנחה שהשלטונות יהיו מעוניינים "בשיפורם האזרחי של היהודים". אנשי "ההשכלה" ברובם אף היו מוכנים לסייע בפועל לשלטונות במאמציהם שלהם לכוף על היהודים להחליף את לבושם, לבטל את שיטת החינוך המסורתי, לשלוח את ילדיהם לבתי-ספר בשפת המדינה וכל כיוצא באלה. הם הניחו כי צעדים אלה יקרבום לבני הארץ. יתר על כן, מקצתם אף המריצו את השלטונות להתערב בכל תחומי החיים של היהודים כדי "לתקן" אותם. הם התנגדו גם לסמכויות הרחבות שהיו מרוכזות בידי הקהילה היהודית ולכוח הכפיה שלה לגבי חבריה, ושאפו להגבילן לענייני הפולחן הדתי בלבד.
היו מאנשי ה"השכלה" שנטו לחסל כליל את **צביונם הלאומי** של היהודים, שכן היו בעיניהם עדה דתית בלבד. הם דיברו על גרמני בן דת משה, רוסי בן דת משה וכד'. הללו זיזלו בתקוות הגאולה המסורתית והעמידו כנגדה את הציפיה לשיווי הזכויות. הרוב המכריע של רבני גרמניה וכל רבני מזרח אירופה נלחמו בתנועת "ההשכלה". הם ראו בה פריצת גדר מסוכנת, שתוביל להתפרקות כללית מערכי היהדות. [לי יש שאלה אחרת: אם מעמדם הנחות של היהודים לא היה אשמתם אלא פועל-יוצא של יחס עוין של הנוצרות כלפי היהודים, אזי למה יוזמה ל"תיקון" צריכה לבוא מצד היהודים...?] זילזולם של אנשי "ההשכלה" במסורת היהודית אכן הניע במשך הזמן רבים מבין הנוהים אחר תנועת "ההשכלה" להתנצר, בייחוד באירופה התיכונה, שמספר היהודים בה היה מצומצם יותר, ואילו בין אנשי התנועה שדבקו בדת אבותיהם, התעוררו נטיות לתיקונים (**רפורמה**) בדת, בסדרי התפילה ובשפתה.
פלישת צבאות צרפת המהפכניים ונפוליאון לגרמניה הרסו בה את חומות הגיטאות ועירערו את בידודם של היהודים בקצב מהיר יותר מאשר פעולת "המשכילים". תפקידם נעשה מיותר. תנועת "ההשכלה" בגרמניה גם הולידה את "**חכמת ישראל**", שעסקה בחקר מדעי היהדות. ברוסיה, לאחר תקופה קשה בימי הצאר ניקולאי ה-(1825-1855) I שניסה לכפות על היהודים חינוך שיוביל להתבוללות ולשמד, היו ימי בנו – אלכסנדר ה-II נוחים יותר ליהודים. תנועת "ההשכלה" ביקשה אמנם להפיץ שם את הלשון הרוסית, אך יותר מכך **פעלה למען החייאת העברית**. בראשה עמדו אברהם מאפו ומיכ"ל ויל"ג, שהחיו את העברית הספרותית ואת **הגעגועים לארץ-ישראל**. באותו פרק זמן (1856-1861) נוסדו עתונים עבריים. גם אלה האמינו כי לאחר שישתחררו היהודים מכבלי המסורת הנוקשה [לדבריהם] וידמו בהשכלתם לגויים, יזכו לשיוויון זכויות מלא. אך לאחר הפרעות של 1881-1882 הגיעו "משכילים" אלה לאכזבה וייאוש. חלק פנו לתנועה המהפכנית הרוסית, וחלק אל התנועה הלאומית [הלא-פחות מהפכנית!]. [לקסיקון מן המסד ליהדות ולציונות]

~~~

עם ישראל נמשל לגל של אגוזים המסוגל להיות יציב, רק כאשר **כל האגוזים** נמצאים במקומם. אם שולפים אגוז אחד, הגל מתמוטט ומתרגש. על כך דרשו חז"ל: כל הפירות אדם יכול ליטול

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכוננה עד עולם סלה."[תהלים מ"ח 9]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שני**

יום נעים ושמח, בציפיה לישועה!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל
~~~

בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום **ב'**, **י"ז** ב**שבט** תשס"ג (**20** ב**ינואר**)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מהם מתוך השק, ואין חבריהם מרגישים. אבל האגוז, כיוון שאתה נוטל בידך מעט מהם, כולם מתרגשים. כך ישראל: כיוון שניטל אחד מהם וניתן במחבוש, מיד ניעורים כולם ופודין אותו.

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכוננה עד עולם סלה."[תהלים מ"ח 9]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שני

יום נעים ושמח, בציפיה לישועה!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל